

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI
VAZIRLIGI**

2024

**QASHQADARYO VILOYATI PEDAGOGLARNI
YANGI METODIKALARGA O‘RGATISH
MILLIY MARKAZI**

**Respublika ilmiy-amaliy
anjumani**

**UMUMTA’LIM MAKTAB O‘QITUVCHILARINING TA’LIM
SIFATI MONITORINGI NATIJALARI: MUAMMO VA
YECHIMLAR**

**QASHQADARYO VILOYATI PEDAGOGLARNI YANGI
METODIKALARGA O'RGATISH MILLIY MARKAZI**

**UMUMTA'LIM MAKTAB O'QITUVCHILARINING
TA'LIM SIFATI MONITORINGI NATIJALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**

**RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI
(QASHQADARYO VILOYATI, 2024-YIL 21-IYUN)**

**“ МОНИТОРИНГ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ УЧИТЕЛЕЙ
ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛ: ПРОБЛЕМЫ И
РЕШЕНИЯ”**

**РЕСПУБЛИКАНСКАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ
(КАШКАДАРЬИНСКАЯ ОБЛАСТЬ, 21 ИЮНЯ 2024 ГОДА))**

**RESULTS OF TEACHING QUALITY MONITORING OF HIGH
SCHOOL TEACHERS: PROBLEMS AND SOLUTIONS**

**REPUBLICAN SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE
((KASHKADARYA REGION, JUNE 21, 2024))**

PEDAGOGIK TA'LIMDA TALABALARINING KASBIY TAYYORGARLIK XUSUSIYATLARI

Muxammadiev O'ral Abduhaq o'g'li Psi-23/1-guruh talabasi

O'narova Shoxsanam Ilxom qizi Psi-23/1-guruh talabasi

Ilmiy maslahatchi: ChDPU Psixologiya kafedrası

катта ўқитувчиси Юлдашева С.М

Kasbiy faoliyatning o'ziga xos psixologik xususiyatlarini o'rganishning o'zida faoliyat nazariyasining umumpsixologik masalalarini ham, shuningdek uning amaliy jihatlarini ham birlashtiruvchi yo'nalishlaridan biri mehnat sub'ektining kasbiy yaroqliligini ishlab chiqish bo'ldi. Bu yo'nalish, birinchidan, hayot va kasb yo'llaridagi bosqichlarda shaxsning xususiyatlari va sifatlarining rivojlanishida, kasbiy xususiyatlarining namoyon bo'lish xarakteri va darajasida, kasbiy motivatsiya strukturasi va dinamikasida aks etadigan individual –psixologik farqlarni ko'rib chiqadi. Aynan mana shu psixologik xususiyatlar va sifatlarining holati kasbiy tayyorgarlikning, faoliyatga moslashuvning, o'zini professional sifatida shakllantirish, namoyon qilish va konkret faoliyatga oid masalalarni hal qilish muvaffaqiyatlilikini belgilaydi. Bu oxir oqibatda sub'ektning faoliyat talablariga muvofiqligini (yaroqliligini) shartlaydi. Ikkinchidan, kasbiy yaroqlilik muammosining muhim jihati sub'ekt tegishli bo'lgan konkret bir faoliyatning mohiyati bo'lib,– uning sub'ektga qo'yiladigan talablar tizimida turadigan mazmuni, vositalari va sharoitlari, kasblarning rivojlanishi bilan mazkur faoliyat komponentlarining o'zgarish xarakteri, mehnat vazifalarining ob'ektiv va sub'ektiv ahamiyati darajasi va boshqalar hisoblanadi. Uchinchidan, kasbiy yaroqlilik tayyorgarlik va real faoliyatning oraliq yoki yakuniy natijalarida (muvaffaqiyatlilik, unumdorlik, ishonchlilik va boshqalar) namoyon bo'ladi va bu natijalar ularning etalon, normativ ko'rsatkichlari bilan to'qnash kelganda sub'ekt uchun baholash ma'nosini kasb etadi. Ularning muhimligi, bir tomondan, teskari aloqa mexanizmini qo'shish asosida faoliyatni boshqarishdagi baholarning roli (ob'ektiv va sub'ekt) bilan, ikkinchi tomondan esa, - mana shu baholarning konkret sub'ektning turli xil ijtimoiy, iqtisodiy, kasbiy hamda hayoti va faoliyatiga oid boshqa masalalariga, uning tayyorgarligi, istiqbolliligi va professionalligi haqidagi mulohazalarga ko'rsatadigan ta'siri bilan belgilanadi.

Tadqiqot davomida pedagogik yo'nalishi talabalarining kasbiy tayyorlash jarayonida yetakchi faoliyat yo'nalishlarining nimaga qaratilganligi va ularni talabalarining kurs bosqichlariga binoan o'zgarishlar o'ziga xosliklarini aniqlashga erishildi. Pedagogik yo'nalishi talabalarini kasbiy tayyorlash oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini qanday tashkil etilganligiga ham bog'liq degan, dastlabki pragnostik farazni isbotlashga harakat qilaylik. Aslida mutaxassislar

tayyorlash jarayonining umumiy maqsadi Davlat ta'lim standartlarida belgilangan kasbiy qoidalar va bilimlarni o'zlashtirish uchun qo'yilgan talablarga bog'liq. Ammo, bu esa yo'naltiruvchi va aniq maqsadlarga, ya'ni ta'lim-tarbiya jarayonida belgilab olinadigan kognitiv va affektiv (xulq-atvor) maqsadlarga asoslanadi. Mutaxassislarning kasbiy tayyorgarlik holatini psixologik tahlil qilishda ham ushbu jihatlar murakkablik tug'diradi. Biz tadqiqotda foydalangan metodikalar natijalarining tahliliga ko'ra, pedagogik yo'nalishi talabalarining kasbiy tayyorlashdagi mahalliy shart-sharoitlarning ta'siri ko'proq qaysi jihatlarini o'rganish zarurligini taqozo etadi? Shu bois, mazkur tadqiqot natijalariga murojaat etib ko'raylik Shunday qilib, kasbiy yaroqlilikga ham faoliyatning individdan talab qilinadigan va u tomonidan amalga oshiriladigan mahsuldorligi, muvaffaqiyatliligi darajasini xarakterlovchi tizimli sifati deb, ham uning sub'ektining faoliyatning berilgan normativlariga erishish va ularni amalga oshirishning tizimli sifati deb qarash mumkin. Bundan kelib chiqadiki, kasbiy yaroqlilikning shakllanishi va namoyon bo'lishi jarayonining psixik determinatsiyasi qonuniyatlarini o'rganish tadqiqot natijalariga hamda faoliyatning o'zini va uning sub'ektini, ularning o'zaro bog'liqligi va o'zaro ta'sirini tadqiq qilishga, bu bog'liqlikning namoyon bo'lishi shakllariga, rivojlanish xarakteriga, ularning o'zaro bir-biriga moslashuvining diagnostikasi va bashoratiga asoslanishi kerak.

Talabalar pedagogik kasbiy tayyorgarlik jarayonida pedagog-murabbiyda shakllanishi lozim bo'lgan prediktorlarni qay darajada o'zida kamol toptirishga erishayotganligini prognozlashda muloqotmandlik, tashkilotchilik, predmetlarga yo'nalganlik, intelligentlik, qo'llab-quvvatlash kabi prediktorlar ustvor ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Авлаев, О. У. (2021). ТАЛАБАЛАР КАСБИЙ КАМОЛОТИДА УСТАНОВКАЛАРНИНГ ЎРНИ. Academic research in educational sciences, 2(10), 1247-1258.
2. Авлаев, О. У. (2021). Талабалар камолотида ижтимоий интеллектнинг гендер фарклари.«. PSIXOLOGIYA" ILMIY JURNAL, 3441.
3. Климов Е.А. Психолого-педагогические проблемы профессиональной консультатсии. М.: Знание, 1983.
4. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. М.: Наука, 1984.
5. Ломов Б.Ф. Системный подход и система детерминизма в психологии // Психологический журнал. 1989. № 4. С. 19–33.
6. Шадриков В.Д. Проблемы системогенеза профессиональной деятельности. М.: Наука, 1982.

N.SH. RUZMATOVA S. JALILOVA	MOTIVATSIYA MUAMMOSINING NAZARIY TAHLILLARI	295
O.B.OZODQULOV S. KOMILJONOVA Z. AVLOQULOVA	O'QUV JARRAYONINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA BUYUK ALLOMALARIMIZNING G'OYA VA FIKRLARINING TUTGAN O'RNI	299
O.B.OZODQULOV R. SHODIYEVA M. YULDASHOVA	BUGUNGI KUNDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM-TARBIYA JARAYONIDAGI O'RNI VA UNI YUKSALTIRISH OMILLARI	304
O.B.OZODQULOV G. BAHRIDDINOVA N. MIRZAUSMONOVA	PROEKTIV METODIKALARDAN FOYDALANISH JARAYONIDA SHAXSNING PSIXODIAGNOSTIKASI	308
X.K.PAXIMOBA K. MAL'YCEVA	ВНЕДРЕНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС	313
X.K.PAXIMOBA E.ЛЮКЯНОВ K. ЧИПУРИН B. ЮНУСОВА	ВОЗМОЖНОСТИ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИИ МЕДИАОБРАЗОВАНИЯ	316
SH.R.SAMAROVA A. ABDURAXMONOV F. AXMADOVA A. XOLMURODOVA	DEVIANT XULQ-ATVORLI O'SMIRLAR IJTIMOY-PSIXOLOGIK MOSLASHUVINING O'ZIGA XOSLIGI	320
S.N.AMANGELDIYEV Z. JABORBERGANOVA	MUTAXASSISLIK FANLARINI O'QITISHNING INNOVATSION MUHITDAGI METODIKASI	323
B.N.TURAKULOV SH. KABULOVA S. MAMARAJABOVA Z. SAMINJANOVA	INSON QALBI EMOTSIONAL INTELLEKTNING YORQIN KUZGUSI	328
N.B.XUSANOVA Z. JABORBERGANOVA D. MUSINOVA SH. OLLOBERGANOVA	KICHIK MAKTAB YOSHIDA O'QUVCHILARNI MEHNATSEVARLIKKA O'RGATISH, MILLIY RUHDA SHAKLLANTIRISH	333
N.B.XUSANOVA S. TURG'UNOVA F. SHONAZAROVA	BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARIDA KASBIY KOMPETENTSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA XORIJ TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH	336
Г.МИРЗАРАХИМОВА М. РАХИМОВА Л. БАЁНОВА	ПОЗНАВАТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДЕТЕЙ С ДЕФЕКТАМИ РЕЧИ	338
Г.МИРЗАРАХИМОВА М. ПАРДАЕВА М. РАХИМОВА	НУТҚ ФАОЛИЯТИ ВА УЛАРНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ	341
С.М. ЮЛДАШЕВА О'. МУХАММАДИЕВ SH. O'NAROVA	PEDAGOGIK TA'LIMDA TALABALARINING KASBIY TAYYORGARLIK XUSUSIYATLARI	347
С.М. ЮЛДАШЕВА T. SADULLAYEVA M. PARDABOYEVA	TASNIFLASH USULLARI BA TALABALARNING O'QUV NATIJALARINI BASHORAT QILISH	349
С.М. ЮЛДАШЕВА J. TO'XTAYEVA A. SULEYMANOVA	KASBIY SHAKLLANISH VA KASBIY FAOLIYATNI TADQIQ ETISH PSIXOLOGIK - PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA	352
D.R.ODILOVA	MTT XODIMLARI KOMPETENTLIGINI O'RGANISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK MUAMMOLARI	355
M.J.ERNAZAROVA M. M.J.ERNAZAROVA M. IKROMOVA	TALABALARDA TA'LIM-TARBIYANI MILLIY QADRIYATLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH	361
M.J.ERNAZAROVA O'.B. XURSANNOVA	BO'LAJAK O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	364